नैयायिकः A logician, a follower of the Nyāya system of philosophy; नैयायिकानां तु नये द्व्यणुकादावपीष्यते Bhāṣā P.

नैरन्तर्यम् 1 Uninterruptedness, close succession, continuity; स तु दीर्घकालनैरन्तर्यसत्कारासेवितो दृढभूमिः Yoga S. 14; नभो नैरन्तर्यप्रचलिततडित्पिञ्जरमिव Mv. 1. 43. -2 Closeness, contiguity (in space).

नैरपेक्ष्यम् Disregard, indifference.

नैरयिकः An inhabitant of hell.

नैरर्थ्यम् Senselessness, nonsense.

नैराश्यम् 1 Hopelessness, despair, despondency; आशा हि परमं दुःखं नैराश्यं परमं सुखम् Bhāg. 11. 8. 44; तटस्थं नैराश्यात् U. 3. 13. -2 Absence of wish or expectation; येनाशाः पृष्ठतः कृत्वा नैराश्यमवलम्बितम् H. 1. 124; Bv. 4. 20.

नैरुक्तः, -नैरुक्तिकः One who knows the etymology of words, an etymologist; Ms. 12. 111.

नैरुज्यम् Health.

नैर्ऋतः 1 A demon; भयमप्रलयोद्वेगादाचख्युर्नैर्ऋतोदधेः R. 10. 34; 11. 21; 12. 43; 14. 4; 15. 20. -2 The regent of the south-western direction; निर्घृणं नैर्ऋतादुच्चैर्बलिनं मारुतादपि Śiva B. 29. 22. **-तम्** The lunar mansion called Mūla.

नैर्ऋती 1 An epithet of Durgā. -2 The south-western direction.

नैर्ऋत्य *a.* South-western.

नैर्गुण्यम् 1 Absence of qualities or properties; गुणानुरक्तं व्यसनाय जन्तोः क्षेमाय नैर्गुण्यमथो मनः स्यात् Bhāg. 5. 11. 8. -2 Want of excellence, absence of good qualities; नैर्गुण्यमेव साधीयो धिगस्तु गुणगौरवम् Bv. 1. 88.

नैर्घृण्यम् Pitilessness, cruelty; वैषम्यनैर्घृण्ये न सापेक्षत्वात् तथा हि दर्शयति Br. Sūt. 2. 1. 34.

नैर्दश्य *a.* Getting over dangerous or critical times.

नैर्देशिकः A servant; नैर्देशिकैर्यस्य वशे जनोऽयम् Bhāg.

नैर्मल्यम् Cleanness, purity, spotlessness (physical as well as moral).

नैर्लज्जम् Shamelessness, impudence.

नैल्यम् Blueness, dark-blue colour.

नैर्वाहिक *a.* (-की *f.*) Conducting or leading out, carrying (as water &c.). **-कम्** A sluice.

नैर्वेधिक *a.* Piercing, penetrating. °प्रज्ञ *a.* Sagacious.

नैवि(बि)ड्यम् 1 Compactness, closeness, thickness, denseness. -2 Substance. -3 A continuous sound.

नैवेद्यम् An offering of eatables presented to a deity or idol.

नैवेशिकम् 1 Any vessel or implement forming part of domestic furniture; नैवेशिकं सर्वगुणोपपन्नं ददाति वै यस्तु नरो द्विजाय Mb. 13. 57. 33. -2 A present to a Brāhmaṇa householder, *e. g.* a girl or ornaments given with her.

नैश *a.* (-शी *f.*), **नैशिक** *a.* (-की *f.*) 1 Nocturnal, belonging to the night, nightly; तन्नैशं तिमिरमपाकरोति चन्द्रः Ś. 6. 30; नैशस्यार्चिर्हुतभुज इव छिन्नभूयिष्ठधूमा V. 1. 8; Ki. 5. 2; जगति नैशमशीतकरः करैर्वियति वारिदवृन्दमयं तमः Śi. 6. 43. -2 To be observed at night. °आत्मक *a.* darkish; नैशात्मकं तमो विद्यात् त्रिगुणं मोहसंज्ञितम् Mb. 14. 36. 8.

नैश्चल्यम् Fixedness, immovableness, fixity.

नैश्चित्यम् 1 Determination, certainty. -2 A fixed ceremony or festival (such as a birth, marriage &c.).

नैश्चिन्त्यम् Absence of care or anxiety.

नैषध 1 A king of the Niṣadhas. -2 Especially, an epithet of king Nala, q. v.; स नैषधस्यार्थपतेः सुतायाम् R. -3 A native or inhabitant of Niṣadha. -4 N. of a Mahākāvya by Śrīharṣa (treating of the adventures of Nala, king of the Niṣadhas).

नैषधीय *a.* Relating to Nala; काव्ये चारुणि नैषधीयचरिते सर्गोऽयमादिर्गतः N. 1. 145.

नैष्कर्म्यम् 1 Idleness, inactivity. -2 Exemption from acts or their consequences; न कर्मणामनारम्भान्नैष्कर्म्यं पुरुषोऽश्नुते Bg. 3. 4; 18. 49. -3 The salvation obtained by abstraction (as opposed to the salvation obtained by कर्ममार्ग q. v.). -4 Self-knowledge (आत्मज्ञान); नैष्कर्म्यभावेन विवर्जितागमस्वयंप्रकाशाय नमस्करोमि Bhāg. 8. 3. 16.

नैष्कर्तृक *a.* Employed on wages for cutting wood; यथा वै दारुहारो नैष्कर्तृको निष्कर्तनभृतो कर्मयोगे वर्तते एवं वा एते यज्ञस्य ऋत्विज इति ŚB. on MS. 10. 2. 28.

नैष्कशतिक *a.* (-की *f.*) Worth a hundred *Niṣkas*; (so also नैष्कसहस्रिक).

नैष्काम्यम् 1 Suppression of desire. -2 Profound contemplation; Buddh.

नैष्किक *a.* (-की *f.*) Bought with or made of a Niṣka q.v. **-कः** A mint-master.

नैष्किंचन्यम् Indigence, absolute poverty or want.

नैष्क्रमणम् Any oblation or rite performed when a new-born child is taken out of the house for the first time.

नैष्क्रम्यम् Indifference (to worldly pleasures); Buddh.

नैष्ठिक *a.* (-की *f.*) 1 Final, last, concluding; विदधे विधिमस्य नैष्ठिकम् R. 8. 25. -2 Decided, definitive, conclusive (as a reply.); एषा नो नैष्ठिकी बुद्धिः Mb. 1. 37. 29. -3 Fixed, firm, constant; शान्तिमाप्नोति नैष्ठिकीम् Bg. 5. 12; भक्तिर्भवति नैष्ठिकी Bhāg. 1. 2. 18. -4 Highest, perfect; मोदेन वां कामसुखैर्मदाद् वा यो नैष्ठिकं श्रोष्यति नास्य धर्मम् Bu. Ch. 1. 82.